

Článek Respektu - 51/05

RUBRIKA: Česká republika, strana: 6

Hyundai dostal svůj výhled A Češi lekci, co všechno už umí jejich stát

Na severu Moravy se koncem minulého týdne odehrálo opravdu výjimečné drama. Původně sympatická snaha státu a krajské samosprávy nalákat do obce Nošovice korejskou automobilku Hyundai se ve finiši zvrtila v divadlo, ze kterého šel – a jde pořád – mráz po zádech. Urputný tlak na odkup pozemků nutných pro příchod velkého investora a vidina nevídaných peněz do rodinných rozpočtů zaslepila místní natolik, že těm, kteří byli proti, šlo na konci minulého týdne o život. Poslední vytrvalé ctitele rodové půdy „přesvědčily“ nakonec anonymy vyhrožující vraždou.

Poteče krev

Na Česko si řítí vichřice. I v Nošovicích nedaleko Frýdku-Místku cloumá vítr stromy a padají větve, ve vzduchu je cítit napětí. Příchod orkánu tady ale trápí jen málokoho. Je čtvrtek podvečer a jen pár hodin zbývá do konce ultimáta, které dal krajský hejtman Tošenovský lidem odmítajícím poskytnout svá pole na stavbu automobilky Hyundai. „Kraj ukončuje přípravu zóny Nošovice s tím, že pokud do konce tohoto týdne nebudeme mít kladná stanoviska 100 % vlastníků, skončí příprava zóny v Nošovicích v celém rozsahu,“ prohlásil na začátku týdne Evžen Tošenovský. V malé nošovické hospodě je plno a dusno, diskutuje se o jediném. Když nebude Hyundai, přijdou nošovické rodiny každá o 100 tisíc korun za kompenzaci zhoršení prostředí při stavbě továrny a zhruba o 400 milionů, které si rozdělí za prodané pozemky. „Kdo by to neprodal, když tady normálně za metr dostanete 8 korun a kraj teď nabídl 150,“ říká jeden z hostů Dalibor Damek. „Velkou roli tady hraje i těch 100 tisíc, na takové peníze by si tady nikdo nepřišel a každá rodina potřebuje opravit domek.“ Na počátku sedm ze 160 majitelů pozemků a zemědělské družstvo prodat odmítlo. Družstvo, které zaměstnává 120 lidí a vyrábí celostátně známé kyselé zelí, se ale po Tošenovského ultimátu s krajem dohodlo na kompenzaci ve výši 130 milionů a podepsalo smlouvu o prodeji. „Nechtěli jsme prodat, protože jsme chtěli zachovat naši výrobu,“ říká vedoucí ZD Jiří Vícha. „Tlak na to, aby tady byla průmyslová zóna byl ale příliš veliký. Lidé, kteří nám pozemky pronajímají, nám začali hrozit, že když neprodáme, tak nám stejně dají výpověď z nájmu a my nebudeme mít na čem hospodařit. Proto jsme nakonec ustoupili.“ Svoji půdu tak bránilo jen sedm rodin. „Dneska jsme je obcházeli a snažili se je přesvědčit, ať prodají. Přesvědčili jsme jich pět. Zbývají dva,“ vypočítává Lumír Vojkovský, který jako jeden z prvních souhlasil s prodejem své části pozemku. Jeho tchán však prodat odmítá. „Když to nevyjde, půjdu za ním a poteče krev,“ hrozí Vojkovský. Nikdo z těch, kteří odmítli prodat, už dnes do hospody nechodí, hrozba pana Vojkovského tak vyvolává souhlasné mručení. „Nemyslím to doslova,“ říká po chvíli s úsměvem pan Vojkovský. „Ale když to nevyjde, bude hodně lidí naštvaných, že přišli o velké peníze. Někteří z nich jen zatnou zuby a půjdu dál, ale dovedu si představit, že někteří vezmou do ruky sekeru.“ Mezitím kolem hospody projíždí policejní vůz a zastavuje u domku na okraji vesnice. Manželé Kozlovi pouští policisty dál. „Nezlobte se, ale už se o tom nechceme vůbec bavit,“ říká nervózním hlasem pan Kozel, který s manželkou založil občanské sdružení Půda pro život. „Zavolali jsme je, protože nám přišel výhrůžný dopis, že nás nebo naše blízké zabijou, když neprodáme. Nechtěli jsme půdu prodat, protože jsme ji zdědili po předcích, ale takovému tlaku už neumíme čelit. Tak jsme dnes podepsali smlouvu o prodeji.“ Dopis se stejným obsahem „Tvým špatným rozhodnutím neprodal jsem přišel o peníze. Za to zabiju tebe nebo jednoho z tvých nejbližších.“ přišel i

zbývajícím dvěma rodinám, které se nechtěly vzdát svých pozemků. Strach je paralyzoval natolik, že už se všichni na konci týdne odmítali s novináři bavit. „Je to hrozně nepříjemná situace. Zůstali jsme v tom skoro sami,“ odmítá novinářskou návštěvu i zeť pana Bezecného, jehož rodičům půdu sebrali komunisté v padesátých letech a který ji nechce nyní ztratit kvůli automobilce. Dveře hospodářské usedlosti na kraji lesa se zavírají. Snáší se noc, vítr sílí a vesnice pomalu usíná s napětím, zda zítřek udělá z některých občanů Nošovic milionáře a místo polí vyrostou na 270 hektarech obří továrna.

Je pátek odpoledne a hejtman oznamuje, že se dohodl se zemědělským družstvem o podmínkách prodeje. „Nemůžeme ale smlouvu podepsat, protože zůstávají dva vlastníci, kteří odmítají prodat,“ říká hejtman Tošenovský. „Jsme vázáni časem do neděle, pokud do té doby nebudeme mít s nimi smlouvy, tak vše padá,“ dodává. Hejtman také novinářům oznamuje, že požádal o speciální pomoc policii. „Požádal jsem její krajské vedení o zvýšenou ostrahu v Nošovicích. Mám signály, že došlo ke zvýšení nervozity, tak bychom chtěli předejít nepředloženým událostem,“ oznamuje hejtman a společně se svým náměstkem nasedají do auta a odjíždí do Nošovic přesvědčit poslední dva majitele. V podvečer mají jejich souhlas.

Hlavně hezký výhled

Cesta k vítězství se mohla zdát férová. Jenže při taktice, kterou kraj zvolil, neměli lidé, kteří nechtěli přijít o svou půdu, šanci. Kraj přišel s cukrem, bič si pak už obyvatelé na své sousedy upletli sami. Kraj využil síly peněz a stát si prostřednictvím premiéra Jiřího Paroubka a ministra průmyslu Milana Urbana přisadil sílu hrozby vyvlastnění. „Pokud jde o Nošovice, nevyklučuji ani nějaký dost razantní postup. Dovedu si představit speciální zákon, který by vedl k vyvlastnění pozemků,“ pohrozil premiér Paroubek poté, co se kraji napoprvé nepodařilo splnit termín k vykoupení pozemků.

Všechno přitom mohlo být mnohem jednodušší a život v Nošovicích mohl dál plynout svým tempem. K vybudování automobilky se totiž nabízela také průmyslová zóna za obcí Mošnov. „Tady s vybudováním automobilky souhlasí skoro všichni. Všech 20 majitelů pozemků bez problémů uzavřelo smlouvu o prodeji a ani obec nedělala žádné problémy s obecními pozemky,“ říká místostarosta obce Oldřich Kupčák. „Nechápu tedy, proč tak protežovali Nošovice, když věděli, že tam jsou lidé, kteří si chtějí svoji půdu nechat.“ Už před pěti lety se kraj snažil vykoupit pozemky v Nošovicích kvůli plánovanému příchodu automobilky BMW – i tehdy ale zemědělské družstvo a 7 lidí prodat odmítlo. Kraj dobře věděl, že Nošovice nebudou ideální, přesto se rozhodl dát veškerou energii a peníze, aby zóna byla právě tam. Pro Hyundai je toto místo výhodnější, protože leží o 20 kilometrů blíž slovenské Žilině, kde staví svůj závod sesterská firma Kia, než Mošnov. „Od samého začátku rozhodovala Hyundai, rozdali karty, a proto jsme postupovali, jak jsme postupovali,“ vysvětluje náměstek hejtmana Pavel Drobil.

Proč ale šli na ruku soukromému investorovi? „Já zastupuji více než milion voličů, 100 tisíc z nich je v sociálně složité situaci a příchod Hyundai je jedním z řešení, které jim může pomoci. Proto jsme vyslyšeli jejich přání. Navíc to má obrovský smysl pro kraj – za dva roky tady bude, co by tady bylo sotva za 15 let. Vybuduje se obchvat, nové napojení na Slovensko, a hlavně to pomůže vyřešit nezaměstnanost.“ Ostravští politici si obavy z toho, že nový investor nepřinese nakonec kýžený efekt, nepřipouštějí. Ani zkušenost z kolínské automobilky TPCA, kde je zaměstnáno jen 40% místních, ostatní zaměstnanci jsou z Polska a Slovenska, je neodradila. Toho, že kraj a Hyundai nenaplní očekávání, se ale obávají někteří lidé v Nošovicích. „Sousedy zaslepila vidina peněz, které jsou pro ně obrovské. A tak vůbec nepřemýšlí, co bude za dva roky, jak to tu bude vypadat, jestli to nezhorší životní prostředí, jestli tu nebude hluk a podobně,“ říká Věra Horáková, jejíž otec vlastní příjezdovou cestu k budoucí zóně a odmítá ji prodat. „Kraj to ale udělal chytrě, věděl, že peníze zaberou a poštvou lidi proti sobě. Nemuseli tak ani hrozit vyvlastněním, lidé, kteří

touží po těch penězích, se o vyhrožování postarali za ně.“ Obavy o další osud obce mají i ti, kteří nakonec prodali.

„Nejdříve jsme nechtěli. Bojíme se, že to dopadne jako v Kolíně a naši tam pracovat nebudou a že Hyundai po daňových prázdninách odejde a zbudou tady po nich jen ošklivé chátrající budovy,“ říká paní Heczková, která bydlí s matkou, dvěma dětmi a manželem na okraji pozemku, kde by zóna měla vyrůst. „Jenže když nám řekli, že by nás mohli obejít a my bychom tak za zahradou měli autodrom, kde by testovali auta, tak jsme raději slíbili, že dům i s pozemkem prodáme.“ Kromě Heczkových zmizí do konce března z Nošovic i dalších devatenáct rodin, jejichž domy leží na území budoucí továrny. Do dvou let místo nich vyroste areál automobilky.

Foto popis| Hejtman jen pobídl, krví pak hrozili jiní. (Lumír Vojkovský v nošovické hospodě.)
Foto autor| FOTO LUDVÍK HRADILEK

[Eliška Bártová](#)